

Nettverk for psykososiale kriseteam – kva no??

Sæbø 31. mai 2017

Ingrid Olavsdotter Nesland

Mitt utgangspunkt

- Det er i kommunen folk bur
- Det er i kommunen folk lever sine liv, har sine relasjonar eller er utan relasjonar
- Det er i kommunen dei høyrer til, det er der dei skal bli sett
- Det er der dei opplever / gjennomlever sine kriser
- Det er i kommunen hjelpa skal vere
- Det er i kommunen at kompetansen i kommunale kriseteam skal utviklast
- Dei som arbeider i kommunen må vite at annan hjelp er tilgjengeleg om det trengst

Prosjektfakta

- Prosjektet starta september 2014
- Dette er eit treårig prosjekt
- Fram til no er det finansiert gjennom skjønnsmidlar frå Fylkesmannen
- Alle kommunane i M&R er invitert til å delta i prosjektet, men nokre kommunar har valgt bort å delta – av ulike årsaker
- Drifta av prosjektet er forankra i Averøy kommune

- I M&R er det 36 kommunar, alle har etablert kriseteam
- Det er stor skilnad kor mange personar som er knytta opp til arbeid i kriseteamet
- Det er vidare store skilnader når det gjeld organisering, kompetanse og økonomi
- Særleg etter 22. juli var det også rapportert kvalitative skilnader i tenestetilbodet

Målsetjing

- Nettverket skal vere ein arena for fagleg utvikling
- Det skal leggjast til rette for kompetanseutvikling, rettleiing og erfaringsdeling
- Nettverket skal vere eit naturleg knutepunkt mellom kommunale kriseteam og viktige samarbeidspartar
- Gjennom prosjektpersonen skal ein kome fram til ein permanent organisasjonsmodell for nettverket

Kvifor nettverk?

- Ein ynskjer å styrke dei som arbeider i kriseteama – både som fagpersonar og som menneske
- Tre sentrale aspekt:
 - hjelparen
 - kollegasamhandling
 - nettverkskompetanse

- Hjelparen og fagpersonen
 - Kven er eg
 - Kva toler eg
 - Kva treng eg
 - Kven er eg i møtet med dei som er utsatt
 - Korleis reagerer eg / kva treng eg då

- Kollegasamhandling:
 - teambyggjing / tryggleik / mot
- Nettverkskompetanse:
 - kven deler eg med
 - kven vender eg meg til
 - kven er der for meg

- Dette er heilt sentralt for at ein i møte med den hjelpetrengjande kan opptre på ein fagleg forsvarleg måte og med stor grad av medmenneskeleghet
- Det er først og fremst den ramma som skal vere i fokus

Sentralt lovverk

- Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (Sivilbeskyttelseslova)
- Lov om helsemessig og sosial beredskap (Helseberedskapslova)
- Lov om kommunale helse- og omsorgstenester (Helse- og omsorgstenestelova)

Sentralt lovverk

- Det er likevel ikkje noko formelt lovgrunnlag som seier at det **skal** opprettast psykososiale kriseteam, men at det **bør**
- Ein har imidlertid lovgrunnlag for å opprette beredskap og utarbeide beredskapsplanar
- Kriseteama kjem inn under dette systemet, og kriseteam er ein anbefalt måte å arbeide på

Faglege fokusområde

- Å arbeide i psykososialt kriseteam - rollen
- Traumer og traumatisering. Behov for oppfylgjing på kort og på lang sikt
- Å kunne gå sjølvmordslidinga i møte
- Sorg. Sorg og sosialt nettverk
- Vold i nære relasjoner
- Etablering og drift av EPS
- Debriefing av eige personell
- Sekundærtraumatisering – korleis take vare på seg sjølv i dette arbeidet

Ny veiledar mars 2016

- ”Mestring, samhørighet og håp”
Veileder for psykososiale tiltak ved kriser,
ulykker og katastrofer
- Synleggjer klart kva som er kommunen sine
oppgåver
- Arbeidet i kriseteam vart ikkje lovfesta eller
forskriftsfesta – dette kan skape utfordringar

Målsetjing med veiledaren

- Den psykososiale oppfylgjinga får ein tydeleg definert rolle og prioritering ved enkelthendingar og ved katastrofesituasjon
- Kommunen utarbeider eigen plan for psykososial oppfylgjing
- Det vert sikra tidleg proaktiv hjelp for å førebyggje seinverknader
- Dei ramma for ein kontaktperson - kontinuitet

Målsetjing med veiledaren

- Det skal siktast heilhetleg og langvarig der det er behov for
- Må regulerast i samarbeidsavtale mellom kommunar og spesialisthelsetenesta
- Det må føreliggje plan for kompetanseutvikling og gjennomføring av øvingar – korleis får vi det til i økonomiske tider kor vi må prioriter???

Målretta proaktiv oppfylgjing

- Målsetjinga ved alt arbeid er å hindre at mennesket utvikler alvorleg psykisk lidning etter traumatiske hendingar
- Alle menneske har lik verdi, og alle har krav på same tilbodet om hjelp
- Alle menneske er ulike og dei vil vere i behov av ulike tiltak – det er ”skreddersaum”
- Ein tek ansvar for oppfylgjing av den ramma

Å vere proaktiv – kva tyder no det??

- Å vere proaktiv tyder at ein ”ser inn i glaskula” samstundes som ein ser bakover
- Å oppdage nye erfaringar, samle saman erfaringar, å vekse på tidlegare lærdom
- Å kunne tenkje framover, i staden for bakover, dvs byggje vidare på nyoppnådd læring
- Ein unngår å gjere feil som er gjort tidlegare
- Å vere førebyggjande, initiativrik og entusiastisk – bidra til at ting skjer i staden for å reagere passivt på det som inntreff

Kva hendingar bør kriseteamet inn i?

- Ulykker, transportulykker
- Terrorhandlingar
- Naturkatastrofer
- Storbrannar
- Drap
- Voldtekta
- Sjølvmord
- Uventa barnedød
- Gisselsituasjonar / ran
- Sakna-situasjonar
- Personar eksponert for sterke sanseinntrykk

Over kor lang tid?

- Lengde på oppfylgjing etter kriser og ulykker er gjerne opp til eit år, nokre gonger lenger (screening med tanke på PTSD med visse mellomrom)
- Det er ulikt kor lenge kriseteamet er inne før det vert overført til andre instansar
- Det viktige er at ein ikkje trekkjer seg ut før andre har overtatt – det må ikkje vere brot i tiltakskjeden

Kven kan vere involvert og vil kunne trengje hjelp

- Dei som er ramma og overlevde, tilskadekomne og direkte involvert
- Dei som er berørt, dei som var i umiddelbar nærleik og var vitne
- Dei som er pårørande
- Dei som er etterlatt
- Dei som er hjelparar – rednings- og innsatspersonell

Nokre myter om akutte krisereaksjonar

- Alle vil før eller seinare få sterke reaksjonar etter ei alvorleg traumatiske hending
- Dei som reagerer sterkest vil ha størst sjanse til å greie seg bra på sikt
- Det er viktig å få snakke ut om sterke kjensler og skremmande opplevingar med ein gong
- Det er viktig å få ”sove ut” etter opplevinga
- Krisereaksjonar fylgjer faste faser som er felles for alle
- Kulturelt forankra uttrykk for sorg og smerte er alltid konstruktivt

Kva er god akutthjelp

- Fyrst og fremst omsorg og nærver og dempe aktivering – skape trygghet
- Gjentatt informasjon og hjelp til å få oversikt – gjev oversikt og kontroll
- Unngå fokus på dei verste detaljane og emosjonelle uttrykk på hendinga dei fyrste timane etterpå
- Hjelp til å kome i kontakt med dei nærmaste
- Praktisk hjelp
- Hjelpa må kome, dei skal ikkje trengje å oppsøkje den
- Ha særleg fokus på dei som har hatt vanskar i forkant og som utvikler sterke reaksjonar i etterkant

Kva er god kriseintervensjon på lengre sikt

- Oppsøkjande hjelp, at nokon held fram å take kontakt
- Ein får høve til å snakke om hendinga eller tapet, måten dette skjer på, er viktig
- Praktisk råd og rettleiing
- Framleis praktisk hjelp og hjelp til å få nettverket på banen
- Hjelp til å kome i behandling i spesialisthelsetenesta for dei som treng det

Kva no??

- Det er utfordrande når psykososialt arbeid ved kriser og katastrofer ikke er ei lovpålagt teneste – i kor stor grad vil det bli prioritert??
- Prosjektperioden er over – og kva har vi gjort?
- Gjennomført alle samlingane etter etter plan
- Nettverkskoordinator har gjennomført to samlingar for alle i kriseteama – Ålesund og Kristiansund

Kva no???

- Nettverket fungerer – dei tek kontakt med kvarandre ved behov
- Koordinator er også ein ressurs for nettverket
- Det faglege nivået er heva – ein har knytta seg til det Senter for krisepsykologi – det fremste fagmiljøet i landet på kriser / katastrofer

Vi skal vidare – korleis får vi det til?

- To ulike modellar:
 - Kvar del av fylket får ansvar for samlingane kvar sin gong
 - Ein dedikert person får ansvar for å drifte nettverket vidare
- Det er tilstrekkeleg med ei samling i året for nettverket og eit dagsseminar i året for øvrige medlemer

